

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İşe Bağlılıklarının İncelenmesi

Mehmet Hasan SELÇUK¹, Yasin KARACA²

ORJİNAL ARAŞTIRMA

¹Milli Eğitim Bakanlığı

Öz

²Osmaniye Korkut Ata
Üniversitesi, Kadırlı
Uygulamalı Bilimler
Yüksekokulu, Rekreasyon
Yönetimi Bölümü,
Osmaniye/Türkiye

Bu araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma grubunu, basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre seçilen ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 78'i kadın, 105'i erkek olmak üzere toplam 183 Beden Eğitimi Öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada "İş Yaşamında Öznel İyi Oluş: Utrecht İşe Bağlılık Ölçeği" (UWES) kullanılmıştır. Verilerin analizinde, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin demografik özelliklerine ait bulgular için frekans ve yüzde; Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerini belirlemek için aritmetik ortalama ve standart sapma; ilişkisiz ölçümlerde ortalama puanların karşılaştırılması için Varyans analizi (Tek Yönlü ANOVA, bağımsız örneklem t-testi), anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi kullanılmıştır. Yapılan aritmetik ortalama analizi sonucunda Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. (x:4.09, 4.22, 4.17, ortalama toplam 4.15). Ayrıca, kadın katılımcı öğretmenlerin kendilerini işlerine daha çok adadıkları, yüksek lisans mezunu olan katılımcı öğretmenlerin işlerine daha az yoğunlaştıkları görülmüştür

Anahtar kelimeler: işe bağlılık, öğretmen, beden eğitimi öğretmenleri.

Sorumlu Yazar: Yasin
KARACA

Examination Work Engagement of Physical Education Teachers

Orcid ID: 0000-0001-6024-7679

Abstract

In this study, it was aimed to examine the work engagement levels of physical education teachers according to various variables. In the research, general survey model was used. The research group consisted of a total of 183 Physical Education Teachers, 78 of whom were female and 105 were male, who were selected according to the simple random sampling method and participated in the research voluntarily. In the research, "Subjective Well-Being at Work: Utrecht Work Engagement Scale" (UWES) was used. In the analysis of the data, frequency and percentage for the findings of the demographic characteristics of the Physical Education Teachers; Arithmetic mean and standard deviation to determine physical education teachers' work engagement levels; Analysis of Variance (One-Way ANOVA, independent sample t-test) was used to compare mean scores in unrelated measures, and Tukey's test was used to determine between which groups there was a significant difference. As a result of the arithmetic average analysis, it was seen that the level of commitment to work of the Physical Education Teachers was high. (x:4.09, 4.22, 4.17, average total 4.15). In addition, it has been observed that female participant teachers are more devoted to their work, and participant teachers who have a master's degree focus less on their work.

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 10.06.2021

Kabul Tarihi: 03.08.2021

Online Yayın Tarihi:
28.08.2021

Doi: 10.38021/asbid.950669

Keywords: work engagement, teacher, physical education teachers.

Giriş

İnsanlar yaşamları boyunca geçimlerini sağlamak ve ihtiyaçlarını karşılamak için bir çaba gösterirler. İnsanların bu doğrultuda gösterdiği çaba profesyonellik kazandığında, işe dönüşür. İş sahibi olan insan maddi ve manevi bakımdan kendisini ispatlar, özgüven kazanır ve böylece hayatını daha emin bir şekilde sürdürür. Bir iş sahibi olmak insanın toplumdaki saygınlığını artırır, maddi olarak başkalarına muhtaç olmadan yaşamasına yardımcı olur, kişiyi tüketen bireyden üreten bireye dönüştürür (Başaran, 2020). Bu bağlamda çalışmak, iş sahibi olmak bir insanın hayatındaki en önemli olgulardan birisidir.

Çalışmak, insan hayatının önemli bir kısmını oluşturmaktadır. İnsanların, zamanlarının önemli bir kısmını çalışarak geçirdikleri dikkate alındığında, işin insan hayatı üzerinde etkileyici bir güce sahip olduğu görülmektedir (Keser, 2004). İş hayatında ortaya çıkan bu etkileyici güç, insanın kendisi ile yaptığı iş arasında güçlü bir bağ kurmasına neden olmaktadır. Araştırmacılar insanın kendisiyle işi arasında kurduğu bu ilişkiyi, işe bağlılık olarak tanımlamışlardır.

İşe bağlılık, ilk olarak Lodahl ve Kejner (1965) tarafından tanımlanmıştır. Bu tanıma göre işe bağlılık, insanın çalışmasıyla özdeşleşme derecesi veya çalışmanın insan yaşamında önemli bir yere sahip olmasıdır. Başka bir tanıma göre işe bağlılık, insanın işine karşı oluşturduğu duygusal bir bağ ve inançtır (Budak, 2009). İşe bağlılık insanın yaptığı işe ve çalışma eylemine karşı olumlu tutum gösterme halidir. Yaptığı işe karşı olumlu tutum gösteren insan işlerinde kendini mutlu ve enerji dolu hisseder, yaptığı işle gurur duyar (Gül, 2015). İşe bağlılık, yapılan işe dair aidiyet ortaya koyma halidir. İşe bağlılıkta insanın kendisini yaptığı işe ait hissetmesi ön plandadır. İnsanın işine karşı gösterdiği bu hissiyat işe bağlılığın duygusal bir yönü olduğunu göstermektedir (Chusmir, 1982). İşe bağlılık bir anlamda insanın işini önemsemesi, yaptığı işten haz alması ve işine yoğunlaşmasıdır. İşe bağlılık belirli bir nesneden, olaydan veya kişiden bağımsız gerçekleşen ve süreklilik arz eden duygusal ve bilişsel bir durumdur. İşine bağlı olan insan çalışırken yüksek enerjili, hevesli ve dayanıklı olur, yaptığı işin bir anlamı ve amacı olduğunu bilir. Bir insanın yaptığı işe istek duyması, kendisini işine adanması, işine yoğunlaşması onun işine bağlı olduğunun bir göstergesidir. (Hakanen, Bakker ve Schaufeli, 2006; Eryılmaz ve Doğan, 2012).

İşe bağlılığın çalışmaya, örgüte veya mesleğe bağlılık gibi kavramlarla ilişkili olduğu, doğrudan veya dolaylı olarak bazı faktörlerden de etkilendiği görülmektedir. Örneğin, bireysel farklılıklar, çalışma koşulları, hizmet yılı, çalışılan meslek alanı, yapılan işin özelliği, yöneten ve çalışan arasındaki ilişki ve buna benzer faktörler insanın işe bağlılığını etkileyebilir (Kurt, 2013). İşe bağlılığın insanlar üzerindeki etkileri araştırmacılar tarafından merak edilen bir konu olmuştur. Araştırmacılar bu doğrultuda çeşitli gruplardan çalışan insanların işe bağlılık düzeyleri üzerinde durmuşlardır. Konuyla ilgili araştırmacıların üzerinde durduğu gruplardan biriside eğitim

kurumlarında çalışan öğretmenlerdir (Høigaard ve diğ., 2012; Skaalvik ve Skaalvik, 2014; McLennan ve diğ., 2017).

Eğitim kurumları, toplumların kültürel değerlerinin yaşatıldığı ve bu değerler ışığında çağa ayak uydurabilmek için bireylerin yetiştirildiği kurumlardır. Eğitim kurumlarında çalışan kişilerin olumlu özelliklerini geliştirmesi, güçlendirmesi, olumsuz davranışlardan kaçınması, iş yapma potansiyelini açığa çıkarması ve bu potansiyeli geliştirmesi gerekmektedir. Bu bağlamda eğitim kurumlarının önemli aktörlerinden birisi olan öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Öğretmenlerin sorumluluklarını yerine getirebilmeleri ise çeşitli faktörlere bağlıdır (Özdemir, 2016). Örneğin öğretmenlerin, kişilik özellikleri, çalıştığı kurumdaki amirleri, meslektaşları ve çevresiyle olan ilişkileri, görev yaptıkları okul türü, karşılaştıkları öğrenci profilleri, hizmet yılı, mesleki hayatta karşılaştığı sorunlar ve bu sorunları algılama biçimleri, sorunlarla baş edebilme becerileri öğretmenlerin sorumluluklarını yerine getirmesinde etkili olan faktörlerdendir. Bu faktörler öğretmenlerin işe bağlılıklarını etkileyebilmektedir (Akt: Önen, 2012).

Alan yazında öğretmenlerin işe bağlılıkları ve örgütsel bağlılıkları üzerine çeşitli araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Araştırmalar öğretmenlerin işe bağlılıklarının çeşitli faktörlerden etkilenebileceğini ortaya koymaktadır (Collie ve diğerleri, 2011). Konuyla ilgili benzer araştırmalara bakıldığında; Kirkpatrick (2007) yıkıcı öğrenci davranışlarının öğretmenlerin işe bağlılıklarını azalttığı, Özdemir (2016) öğretmenlerin, müdürlerin yönetsel yeteneklerine ilişkin algıları ile pozitif duygularının işe bağlılıklarını olumlu yönde etkilediği, Weinreich (2014) tükenmişlik sendromu yaşayan öğretmenlerin işe bağlılıklarının ve iş performanslarının düşük olduğu, Karakaya ve Karademir (2013) öğretmenlerin mesleklerine ve çalıştığı kuruma bağlı oldukları, yaş, cinsiyet, mesleki kıdem faktörlerinin öğretmenlerin örgütsel bağlılıklarını çeşitli şekillerde etkilediği görülmüştür. Jackson (2004) ve Popoola (2009) öğretmenlerin cinsiyete göre işe bağlılık düzeylerinin değişebileceği görülmüştür. Aycan ve diğerleri (2012) öğretmenlerin hizmet yılı arttıkça örgütsel bağlılıklarının da arttığı, Okçu ve diğerleri (2015) örgütsel sinizmin öğretmenlerin örgütsel bağlılıklarını negatif yönde etkilediği görülmüştür. Yapılan araştırmalar öğretmenlerin işe bağlılıkları üzerinde birçok faktörün etkili olabileceğini ortaya koymaktadır. Bu durum öğretmenlerin iş hayatında başarılı olabilmeleri, karşılaştıkları sorunlara karşı etkili çözüm yolları bulabilmeleri için işe bağlılığı etkileyen faktörler üzerinde durulması gerektiğini göstermektedir.

Öğretmenlerin işe bağlılıklarının tespiti, eğitimde belli standartların yakalanmasına katkı sunması bakımından önemlidir. Öğretmenlerin işe bağlılıklarının ve performanslarının, eğitimde ulaşılmak istenen hedeflerle bağlantılı olduğu unutulmamalıdır. Bu doğrultuda her branş grubundaki öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Bu öğretmenlerden biriside Beden Eğitimi Öğretmenleridir. Eğitim öğretim sürecinin önemli yapı taşlarından biri olan Beden Eğitimi Öğretmenleri ders anlatmanın yanında öğrencilerin fiziksel ve psikolojik ihtiyaçları ile ilgilenmeli

kısacası işlerini en iyi şekilde yapabilmelidir (Uğraş, 2013). Beden eğitimi dersi öğrencilere çok yönlü özellikler kazandırmak için etkili bir derstir. Çok yönlü özelliklere sahip öğrenci yetiştirmek için Beden Eğitimi Öğretmenin işini sevmesi, bir iş gören olarak işine bağlı olması gerekir. Beden Eğitimi Öğretmeninin işine bağlı olması öğrencilerin çok yönlü özelliklerini geliştirmesi ve tecrübe kazanmalarına yardımcı olması bakımından önemlidir. Alan yazında Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılıkları ile ilgili araştırmalara rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu öğretmenlerin işe bağlılıkları üzerine araştırma yapmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Böylece Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılığını etkileyen nedenlerin ortaya çıkarılması ve bu doğrultuda çeşitli önerilerde bulunulması amaçlanmıştır. Araştırmanın öğretmen başarısı ve eğitim öğretimin niteliğinin artırılması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da bugün var olan bir durumu, araştırmaya konu olan olayı veya nesneyi belirli şartlar doğrultusunda tanımlamayı sağlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2009).

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu, basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen, 78'i kadın, 105'i erkek toplam 183 Beden Eğitimi Öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlere ait demografik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.

Araştırmaya katılan Beden Eğitimi Öğretmenlerine ait demografik bilgiler

Değişken	Düzy	n	%
Cinsiyet	Kadın	78	42.6
	Erkek	105	57.4
Yaş	22-25 yaş	14	7.7
	26-30 yaş	45	24.6
	31-35 yaş	40	21.9
	36-40 yaş	56	30.6
	41 ve üstü yaş	28	15.3

Eğitim durumu	Lisans	139	76.0
	Yüksek lisans	37	20.2
	Doktora	7	3.8
Mesleki hizmet yılı	1-5 yıl	38	20.8
	6-10 yıl	39	21.3
	11-15 yıl	41	22.4
	16 yıl ve üzeri	65	35.5
Kurum değiştirme sayısı	1 kez	42	23.0
	2 kez	38	20.8
	3 kez	39	21.3
Çalıştığı kurum	Devlet	122	66.7
	Özel	61	33.3
Toplam		183	100

Tablo 1'e göre, araştırmaya katılan sporcuların 78'i (% 42.6) kadın, 105'i (% 57.4) erkektir; 14'ü (% 7.7) 22-25 yaş, 45'i (% 24.6) 26-30 yaş, 40'ı (% 21.9) 31-35 yaş, 56'sı (% 30.6) 36-40 yaş, 28'i (% 15.3) 41 ve üstü yaş aralığındadır; 139'u (% 76.0) lisans, 37'si (% 20.2) yüksek lisans, 7'si (% 3.8) doktora eğitim düzeyindedir; 38'i (% 20.8) 1-5 yıl, 39'u (% 21.3) 6-10 yıl, 41'i (% 21.4) 11-15 yıl, 65'i (% 35.5) 16 ve daha üstü hizmet yılına sahiptir; 42'si (% 23.0) 1 kez, 38'i (% 20.8) 2 kez, 39'u (% 21.3) 3 kez, 26'sı (% 14.2) 4 kez, 38'i (% 20.8) 5 kez ve üstü kurum değiştirmiştir; 122'si (% 66.7) devlet, 61'i (% 33.3) özel okulda görev yapmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada “İş Yaşamında Öznel İyi Oluş: Utrecht İşe Bağlılık Ölçeği” kullanılmıştır.

İş Yaşamında Öznel İyi Oluş: Utrecht İşe Bağlılık Ölçeği

Utrecht Work Engagement Scale (UWES): UWES, Schaufeli ve diğerleri (2002) tarafından çalışanların işe bağlılıklarını ölçmek amacıyla geliştirilen ölçeğin Türkçe uyarlaması Eryılmaz ve Doğan (2012) tarafından yapılmıştır. Ölçek “işe istek duyma”, “işe adanma” ve “işe yoğunlaşma” olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Toplamı 17 maddeden oluşan ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları, öğrenci ve çalışan gruplar için işe istek duyma alt boyutunda .80, işe adanma alt boyutunda .91, işe yoğunlaşma alt boyutunda .75 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada ise ölçeğin toplam puanının iç tutarlık katsayısı .97, birinci alt boyutun iç tutarlılık katsayısı .93, ikinci alt boyutun iç tutarlılık katsayısı .91, üçüncü alt boyutun iç tutarlılık katsayısı .92 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 17 en yüksek puan ise 85'tir.

Veri Analizi

Verilerin analizinde, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin demografik özelliklerine ait bulgular için frekans ve yüzde; Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerini belirlemek için aritmetik ortalama ve standart sapma; ilişkisiz ölçümlerde ortalama puanların karşılaştırılması için Varyans analizi (Tek Yönlü ANOVA, bağımsız örneklem t-testi), anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi kullanılmıştır. İstatistiki analizlerin çözümlenmesinde SPSS Windows Paket Programından (SPSS 20.0) faydalanılmıştır.

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin ölçekten aldıkları puanların çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1.5 ve +1.5 aralığında olduğu tespit edilmiş ve verilerin normal dağıldığı kaydedilmiştir. Bu değerlerin normallik dağılımı için uygun olduğu bildirilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Ayrıca örneklemin homojenliği Levene testi ile incelenmiş ve p değeri .05'ten yüksek bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre veri setinin parametrik testlere uygun olduğuna karar verilmiştir.

Araştırmanın Prosedürleri

Araştırma X Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulunun 03.06.2021 tarih ve 2021/11-6 sayılı etik kurul izni doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmadaki veri toplama süreci ise salgın süreci nedeniyle dijital ortamda çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Veri toplama formu dijital ortamda araştırmacılar tarafından hazırlanmış ve çeşitli haberleşme araçları, sosyal medya uygulamaları ve çeşitli dijital ortamlardan katılımcılara ulaştırılmıştır. Araştırmanın içeriği hakkındaki tüm bilgiler, veri toplama aracı katılımcılara gönderilmeden hemen önce yine çevrimiçi dijital ortamlardan katılımcılar ile paylaşılmıştır. Araştırmaya katılımında gönüllük ilkesi esas alınmış ve gönüllü öğretmenlerin izinleri doğrultusunda uygulanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin cinsiyet, çalıştığı kurum, eğitim durumu, yaş ve hizmet yılına göre işe bağlılık düzeylerine yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2.

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılık düzeyleri

Alt boyutlar	n	\bar{X}	Ss	Minimum	Maksimum
İşe istek duyma	183	4.09	.60	2.17	5.00
İşe adanma	183	4.22	.54	2.20	5.00
İşe yoğunlaşma	183	4.17	.59	2.00	5.00
Toplam	183	4.15	.57	2.12	5.00

Tablo 2’de Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerinin “işe istek duyma” ($4.09 \pm .60$), “işe adanma” ($4.22 \pm .54$), “işe yoğunlaşma” ($4.17 \pm .59$) alt boyutlarında ve toplamda ($4.15 \pm .57$) yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 3.

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerinin cinsiyete göre t testi sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	p
İşe istek duyma	Kadın	78	4.13	.64	.681	.49
	Erkek	105	4.06	.58		
İşe adanma	Kadın	78	4.32	.53	2.087	.03*
	Erkek	105	4.15	.53		
İşe yoğunlaşma	Kadın	78	4.22	.62	.878	.38
	Erkek	105	4.14	.58		

*p<.05

Tablo 3’e göre, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerinin cinsiyete göre işe adanma ($t = 2.087$, $p < .05$) alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sonuca göre, kadın Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe adanmaya göre işe bağlılık düzeylerinin erkek Beden Eğitimi Öğretmenlerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer alt boyutlarda anlamlı fark tespit edilmemiştir ($p > .05$).

Tablo 4.

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerinin çalıştığı kuruma göre t testi sonuçları

Alt Boyutlar	Kurum	n	\bar{X}	Ss	t	p
İşe istek duyma	Devlet	122	4.13	.55	1.188	.23
	Özel	61	4.01	.69		
İşe adanma	Devlet	122	4.26	.49	1.217	.22
	Özel	61	4.16	.62		
İşe yoğunlaşma	Devlet	122	4.21	.54	1.221	.22
	Özel	61	4.09	.69		

Tablo 4’e göre, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerinin çalıştığı kuruma göre alt boyutlarda anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > .05$).

Tablo 5.

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerinin eğitim durumuna göre One Way ANOVA sonuçları

Değişkenler	Eğitim	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	p	Tukey
İşe yoğunlaşma	Lisans	139	4.23	.55	2	3.373	.03*	Lisans> Yüksek lisans
	Yüksek lisans	37	3.95	.67	180			
	Doktora	7	4.16	.76	182			

*p<.05

Tablo 5'e göre, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerinin eğitim durumuna göre işe yoğunlaşma [$F(2,180)= 3.333, p<.05$] alt boyutunun puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık belirlenmiştir. İşe istek duyma [$F(2,180)= 2.203, p>.05$] ve işe adanma [$F(2,180)= 1.074, p>.05$] alt boyutlarında anlamlı fark tespit edilmemiştir. Çoklu karşılaştırma test sonuçlarına göre, eğitim durumu lisans olan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin yüksek lisans olanlara göre işe yoğunlaşma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin bazı demografik değişkenlere göre işe bağlılık düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Yapılan istatistiksel analizler doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerinin “işe istek duyma”, “işe adanma”, “işe yoğunlaşma” alt boyutlarında ve toplamda yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Basikin (2007), Adekola (2010) tarafından yapılan araştırmada ortaokul öğretmenlerinin işe bağlılıklarının yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Başıbüyük (2012) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğu görülmüştür. Kabar (2017) tarafından yapılan araştırmada da öğretmenlerin işe bağlılık düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğu görülmüştür. Mevcut araştırma sonuçları ile bu araştırmadan elde edilen sonuçların benzer olduğu söylenebilir.

Araştırmada, kadın Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerinin, işe adanma alt boyutunda erkek Beden Eğitimi Öğretmenlerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre, kadın ve erkek Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılıkla ilgili görüşleri ve motivasyonlarının kısmen farklılaştığı söylenebilir. Akbulut (2009), kadın ve erkeklerin işe bağlılık düzeylerinin farklı duygular, gerekçeler ve nedenlere bağlı olarak değişebileceğini belirtmiştir. Buna göre kadın ve erkek Beden Eğitimi Öğretmenlerinin farklı duygular veya nedenlerden dolayı işlerine bağlanabilecekleri söylenebilir. Nitekim Clark (1997)'in kadınların işe bağlılıkla ilgili farklı beklentilerinin olduğu görüşünün bu araştırma sonucuyla örtüştüğü söylenebilir. Diğer taraftan Savery ve Luks (2000), kadınların ev işleri ve çocuklarının bakımlarıyla zaman geçirmek zorunda kaldıkları için kısmi zamanlı işlere, esnek çalışmaya karşı daha ilgili olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlik mesleğinin kısmi zamanlı olabilmesi kadınların ev işleri ve annelik görevleri dışında farklı alanlarda yeteneklerini göstermelerine imkân verdiği için kadın Beden Eğitimi Öğretmenlerini kendilerini işlerine daha fazla adadıkları söylenebilir. Akbulut (2009), Kadınların çalıştıkları meslek gruplarında daha istikrarlı olduklarını, iş ortamındaki sorunlara karşı motivasyonlarının yüksek olduğunu ve yaptıkları işle aralarında duygusal bir bağ oluşturduklarını belirtmiştir. Beutel ve Marini, 1995). Adanma duygusunun kadınlarda daha çok geliştiğini belirtmiştir. Rokeach (1973b), kadınların sevgi

ve aile gibi kavramları önemsediklerini belirtmiştir. Buradan hareketle kadınların bahse konu özellikleri ve öğretmenlik mesleğinin çocuk eğitimi, annelik duygusu vb. kavramlarla güçlü bir bağının olması kadın Beden Eğitimi öğretmenlerinin kendilerini işlerine adanmalarında etkili olduğu söylenebilir. Araştırma sonucu önceki araştırma bulgularıyla kıyaslandığında Çiçek ve Alparslan (2016), Kabar (2017) araştırmada kullanılan ölçeğin işe adanma alt boyutunda anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Buradan hareketle kadınların kendilerini yaptıkları işe adama konusunda farklı sonuçların ortaya çıkabileceği söylenebilir. Farklı sonuçların ortaya çıkmasında meslek, gelir düzeyi, çevre, aile yapısı vb. nedenlerin etkili olabileceği söylenebilir.

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin çalıştığı kuruma göre işe bağlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu sonuca göre devlet veya özel okulda çalışmanın katılımcı öğretmenlerin işe bağlılıklarını etkilemediği bir başka deyişle kamu ve özel okullarda çalışan katılımcı öğretmenlerin işe bağlılıklarının benzer düzeylerde olduğu söylenebilir. Ek olarak öğretmenlik mesleğinin kutsal bir meslek olarak görülmesi kamu veya özel okul farkı gözetmeksizin tüm katılımcı öğretmenlerin bu bilinçle mesleğini icra ettikleri düşünülebilir. Konuyla ilgili benzer araştırmalara bakıldığında, bu araştırma bulgularından farklı olarak Nergiz ve diğerleri (2011) kamu sektöründe çalışan bireylerin işe bağlılık düzeylerinin özel sektörde çalışan bireylere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Tortop (2006), çalışan bireylerin çalıştıkları yerden ve yaptıkları işten, çalışma ortamındaki sosyal ilişkilerden memnun olmalarının, onların yaptıkları işe ve çalıştıkları kuruma bağlılıklarını arttırdığını belirtmiştir. Buna göre katılımcı öğretmenlerin çalıştıkları kurum ile işe bağlılıkları arasında doğrusal bir ilişki olduğu söylenebilir.

Araştırmada lisans mezunu olan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerinin araştırmada kullanılan ölçeğin “işe yoğunlaşma” alt boyutunda yüksek lisans mezunu olan katılımcı öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Çelikten ve diğerleri (2005) öğretmenlik mesleğinde kariyer yapma imkânının sınırlı olmasının öğretmenlerin mesleki motivasyonlarını olumsuz etkileyebileceğini ifade etmiştir. Psikologlar bireylerin yaptıkları işin yanında farklı uğraşlar içinde bulunmalarının asıl işlerine yoğunlaşmalarına engel olduğunu ifade etmişlerdir (BBC. 2017). Diğer taraftan eğitim durumu lisans olan öğretmenlerin bu yönde bir çalışmalarının olmaması nedeniyle işlerine daha fazla yoğunlaştıkları söylenebilir. Benzer araştırmalara bakıldığında, Kuruüzüm ve diğerleri (2010) eğitim durumu düşük olan hizmet sektörü çalışanlarının işe bağlılık düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Lodhal ve Kejnnerin (1965) yaptığı araştırmada ise yüksek eğitim düzeyine sahip olan çalışanların işe bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Önceki araştırmalarda elde edilen sonuçlar işe bağlılığın genel boyutlarıyla ele alındığı görülse de bu araştırmanın işe bağlılıkla ilgili sadece “işe yoğunlaşma” alt boyutunda kısmi bir sonuç elde edilmesi bu araştırmayla ilgili genel bir değerlendirme yapmayı zorlaştırdığı söylenebilir.

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılıklarını bazı demografik değişkenlere göre incelendiği bu araştırmadan elde edilen sonuçlar alan yazındaki benzer araştırma sonuçlarıyla kısmen tutarlılık göstermektedir. Araştırmada Beden Eğitimi Öğretmenlerinin işe bağlılık düzeylerinin yüksek olması, bu öğretmenlerin yaptıkları işe karşı bir sorumluluk duygusuyla hareket ettiklerini göstermektedir. Araştırmanın ilginç sonuçlarından birisi kadın katılımcı öğretmenlerin kendilerini erkek katılımcı öğretmenlerden daha fazla işlerine adanmış olmalarıdır. Bu sonuç kadın katılımcı öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini kendilerini gerçekleştirmeye, yeteneklerini ortaya çıkarmaya en uygun mesleklerden birisi olarak gördüklerini ve dolayısıyla işlerine daha fazla adadıklarını göstermektedir. Araştırmada ortaya çıkan bir diğer ilginç sonuç yüksek lisans mezunu olan katılımcı öğretmenlerin işlerine daha az yoğunlaşmasıdır. Bu sonuç yüksek lisans mezunu katılımcı öğretmenlerin yaptıkları işin yanında kariyer yapmak, alanında yükselmek gibi farklı bir beklentilerinin olabileceğini ortaya koymaktadır.

Araştırmada katılımcı öğretmenlerin işe bağlılıkları üzerinde etkili olduğu varsayılan “gelir seviyesi”, “öğrenci davranışları”, “okul imkânları ve okul yöneticilerin tutumları”, “görev yapılan yer” gibi değişkenler ile işe bağlılıkla ilgili kişisel görüşlerini öğrenmeye yönelik nitel sorulara yer verilmemiş olması bu araştırmanın temel sınırlılıklarıdır. Ek olarak, araştırmanın örneklem sayısının küçük olması, sadece bir ilde görev yapan öğretmenler üzerinde yapılması araştırmanın gücünü ve araştırmadan genel bir sonuç çıkarmayı sınırlandırmaktadır. Dolayısıyla gelecekte yapılacak araştırmalarda demografik formun daha detaylı bilgi elde edilecek şekilde hazırlanması, işe bağlılıkla ilgili nitel sorulara yer verilmesi ve araştırmaların daha büyük örneklem sayıları üzerinde uygulanması mevcut araştırma sonuçlarını daha anlamlı kılmak, konuyla ilgili yapılan araştırmaların gücünü arttırmak açısından yararlı olacaktır.

Öğretmenlerin yaptıkları işten memnun olmaları yaptıkları işe bağlı olmaları açısından önemlidir. Öğretmenlerin mesleklerini severek yapabilmeleri için işlerinde kendilerini yalnız hissetmedikleri bir anlayışın benimsenmesinde yarar vardır. Bu nedenle öğretmenler her açıdan desteklenmeli, çalıştığı okullarda kendilerini önemli ve değerli hissetmeleri sağlanmalı, eğitimle ilgili konularda görüşlerine kıymet verilmeli ve alınacak kararlarda katılımları sağlanmalıdır.

Kaynaklar

- Adekola, B. (2010). Work engagement among secondary school english teachers in nigeria. *Pakistan Journal of Social Sciences*, 7(2), 51-55.
- Akbulut, K. (2009). *Futbol teknik adamlarının iş tatmini ve örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Aycan, A., Görün, L., ve Ertan, M. (2012). Beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılıkları ve örgütsel vatandaşlık davranışlarının incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 29-41.
- Basikin, B. (2007). Vigor, dedication and absorption: Work engagement among secondary school english teachers in indonesia. *AARE Annual Conference Fremantle 2007*, full conference paper. Fremantle, Australia.

- Başaran, O. (2020). *Öğretmenlerin işe bağlılıklarını düzeyleri ile örgütsel sinizm arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak.
- Başbüyük, K., (2012). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin işe bağlılıkları ile moral durumları arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- BBC, (2017). Five ways science can improve your focus. Erişim adresi: <https://www.bbc.com/worklife/article/20170925-the-surprising-tricks-to-help-you-focus-at-work>
- Beutel, A. M. ve Marini, M. M. (1995). Gender and values. *American Sociological Review*, 60(3); 436–448.
- Budak, S. (2009). *Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Clark, A. E., (1997). Job satisfaction and gender: Why are women so happy at work?. *Labour Economics*, 4, 341-372.
- Chusmir, L.H. 1982. Job commitment and the organizational woman. *Academy of Management Review*, 7 (4), 595-602.
- Collie, R. J., Shapka, J. D. ve Perry, N. E. (2011). Predicting teacher commitment: The impact of school climate and social-emotional learning. *Psychology in the Schools*, 48(10), 1034–1048.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (19), 207-237.
- Çiçek, I. ve Alparslan, S.A. (2016). İşe bağlılığı ortaya çıkarmada yeni örgütsel parametreler: performans bildirimi ve örgütsel demografi. *PressAcademia Procedia*, 2(2), 310-319.
- Eryılmaz, A. ve Doğan, T. (2012). İş yaşamında öznel iyi oluş: Utrecht işe bağlılık ölçeğinin psikometrik niteliklerinin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 15, 49-55.
- Gül, H. (2015). *Muhasebe meslek mensuplarında işe bağlılık, çalışma ahlakı ve mesleki etik davranış ilişkilerinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Hakanen, J., Bakker, A.B. ve Schaufeli, W.B. (2006). Burnout and work engagement among teachers. *Journal of School Psychology*, 43, 495-513.
- Høigaard, R., Giske, R. ve Sundsli, K. (2012). Newly qualified teachers' work engagement and teacher efficacy influences on job satisfaction, burnout, and the intention to quit. *European Journal of Teacher Education*, 35(3), 347–357.
- Jackson, R. (2004). *Rethinking Religious Education And Plurality: Issues in Diversity And Pedagogy*. London: Routledge Falmer.
- Kabar, M. (2017). *Lise öğretmenlerinin işe bağlılık düzeyleri ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karakaya, Y. ve Karademir, T. (2013). Beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeyleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 24 (1), 37-44.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Keser, A. (2004). Çalışma-birey ilişkisi ve çalışmanın bireyin yaşamında yeri. *The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 6 (2).
- Kirkpatrick, C. L. (2007). To invest, coast or idle: Second-state teachers enact their job engagement. *Paper presented at the American Educational Research Association annual conference, Chicago, IL*.
- Kurt, E. (2013). *Algılanan sosyal destek ve iş performansı ilişkisinde işe bağlılığın aracı etkisi: turizm işletmelerinde bir araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kuruüzüm, A. Irmak, S. ve Çetin, E. İ. (2010). İşe bağlılığı etkileyen faktörler: imalat ve hizmet sektörlerinde karşılaştırmalı bir analiz. *Bilgi*, 53, 183-198.
- Lodahl, T.M. ve Kejner, M.M. (1965). The Definition and measurement of job involvement. *Journal of Applied Psychology*, 49, 24-33.
- McLennan, B., McIlveen, P. ve Perera, H. N. (2017). Pre-service teachers' self-efficacy mediates the relationship between career adaptability and career optimism. *Teaching and Teacher Education*, 63, 176-185.

- Nergiz, N. Oksay, A. ve Akman, E. (2011). İşe Bağlılık ve işten tatmin açısından cinsiyet ve sektörel farklılıklar: Kamu ve özel sektör kuruluşlarında karşılaştırmalı bir inceleme (Isparta Örneği) *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(14), 207-229.
- Popoola, S.O. (2009). Organisational commitment of records management personnel in Nigerian private universities. *Records Management Journal*, 19(3), 204-217.
- Rokeach, M. (1973), *The Nature of Human Values*, New York: The Free Press.
- Savery, L. K. ve Luks, J. A. (2000). Long hours at work: “Are they dangerous and do people consent to them;” *Leadership and Organization Development Journal*, 21(6), 307-310.
- Schaufeli W.B., Salanova M. ve Gonzalez-Roma V. (2002). The measurement of engagement and burnout and: A confirmative analytic approach. *Journal of Happiness*, 3,71-92.
- Skaalvik, E. M. ve Skaalvik, S. (2014). Teacher Self-Efficacy and Perceived Autonomy: Relations with Teacher Engagement, Job Satisfaction, and Emotional Exhaustion. *Psychological Reports*, 114, 68-77.
- Tabachnick, B. ve Fidell, L. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th International edition cover edn). New Jersey: Sage Publications, Thousand Oaks.
- Tortop, N., Aykaç. B. ve Yayman, H. (2006), *İnsan Kaynakları Yönetimi*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Okçu, V., Şahin, H. ve Şahin, E. (2015). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin örgütsel sinizme ilişkin algılarının örgütsel bağlılıkları üzerindeki etkisi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 3(Özel Sayı 2), 298-313.
- Önen, A.S. (2012). Öğretmen adaylarının kişilik özellikleri ve duygusal zekâ düzeylerinin stresle başa çıkmalarına etkileri. *Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*,42, 310-320.
- Özdemir, A. (2016). Müdürlerin algılanan yönetsel yetenekleri, öğretmenlerin duygu yapıları ile işe bağlanmaları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(38),129-143.
- Uğraş, S. (2013). *Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinin yeterliliği hakkında öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Weinreich, T. (2014). Burnout and work engagement among elementary teachers: Are there differences among teachers? A cross-sectional study. Erişim adresi: <http://essay.utwente.nl/65818/>